

دانشکده مدیریت کشاورزی

پایان نامه جهت اخذ درجه کارشناسی ارشد در رشته
ترویج کشاورزی

بررسی کارآفرینی شرکتی در شرکت‌های تعاونی روستایی: مورد شرکت تعاونی روستایی شباهنگ شهریار

پژوهش و نگارش:

فاطمه همایون

استاد راهنما:

دکتر ابوالقاسم شریف‌زاده

استاد مشاور:

دکتر غلامحسین عبدالله‌زاده

تابستان ۱۳۹۲

تعهدنامه پژوهشی

نظر به اینکه چاپ و انتشار پایان نامه‌های تحصیلی دانشجویان دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی گرگان مبین بخشی از فعالیت‌های علمی- پژوهشی بوده و همچنین با استفاده از اعتبارات دانشگاه انجام می‌شود؛ بنابراین به منظور آگاهی و رعایت حقوق دانشگاه دانش‌آموختگان این دانشگاه نسبت به رعایت موارد ذیل متعهد می‌شوند:

- ۱- قبل از چاپ پایان‌نامه خود، مراتب را قبلاً به طور کتبی به مدیریت تحصیلات تکمیلی دانشگاه اطلاع داده و کسب اجازه نمایند.
- ۲- قبل از چاپ پایان‌نامه در قالب مقاله، همایش، اختراع و اکتشاف و سایر موارد، ذکر نام دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی گرگان الزامی است.
- ۳- انتشار نتایج پایان‌نامه باید با اطلاع و کسب اجازه از استاد راهنما صورت گیرد.

اینجانب فاطمه هماپور دانشجوی رشته ترویج کشاورزی مقطع کارشناسی ارشد تعهدات فوق و ضمانت اجرایی آن را قبول کرده و به آن ملتزم می‌شوم.

فاطمه هماپور

تقدیم به:

پدر و مادرم

که همیشه برایم بهترین‌ها را خواستند
که فرزند مهربان زندگی‌ام را روشنی بخشیده
و فروغ محبتشان نشاط آور و شور انگیز است

خواهر و برادرهای عزیزم

که وجودشان شادی، بخش و صفایشان مایه آرامش من است.

شکر و قدردانی

سپاس خدای را که سخنوران، دستوران او بمانند و شامندگان، شردن نعمت های او بدانند و کوشندگان، حق او را کزاردن نتوانند. سلام و دوروبر محمد و خاندان پاک او، طاهران معصوم، هم آنان که وجودان و مدار وجودشان است؛ و نفرین پیوسته بر دشمنان ایشان تا روز رستاخیز...

از استاد فرهیخته و پرمیادام؛ جناب آقای دکتر ابوالقاسم شریف زاده که در کمال سه صدر، با حسن خلق و فروتنی، از بیچ کچی در این عرصه بر من دینغ نمودند و زحمت راهنایی این تحقیق را بر عهده گرفتند؛

از استاد فرزانه، صبور و دلسوز، جناب آقای دکتر غلامحسین عبدالله زاده، که زحمت مشاوره این تحقیق را در حالی متقبل شدند که بدون مساعدت ایشان، این پروژه به نتیجه مطلوب نمی رسید؛

از استاد با کالات و شایسته؛ جناب آقای دکتر محمد رضا محبوبی که زحمت داورسی این پایان نامه را متقبل شدند؛ پاسگزاری می نمایم.

از مدیریت محترم شرکت تعاونی روستایی شاهنگ شهریار جناب آقای سانی، آقایان طالبی، عسکری و کلیه مدیران و کارکنان این شرکت تعاونی که در راستای تکمیل پرستشنامه اینجانب رایاری نمودند کمال شکر و قدردانی را دارم.

چکیده

این تحقیق به روش موردکاوی با هدف بررسی کارآفرینی شرکتی در تعاونی روستایی شباهنگ شهریار به انجام رسید. جامعه آماری شامل تمام مدیران و کارمندان این شرکت به تعداد ۲۵۰ نفر بود. حجم نمونه براساس جدول کرجسی - مورگان ۱۵۲ نفر تعیین گردید. برای نمونه‌گیری از روش تصادفی ساده استفاده شد. ابزار گردآوری داده‌ها پرسشنامه بود که روایی محتوای آن توسط اعضای کمیته تحقیق و گروهی از کارشناسان تعاونی روستایی شباهنگ مورد تایید قرار گرفت. ضریب آلفای کرونباخ برای ارزیابی پایایی بخش‌های مختلف پرسشنامه بین $\alpha=0/71$ تا $\alpha=0/97$ به دست آمد. نتایج آزمون فریدمن نشان داد که از بین مولفه‌های کارآفرینی شرکتی مولفه‌های "حمایت مدیریت ارشد" و "اختیارات و آزادی عمل" به ترتیب از اولویت بالاتری برخوردارند. نتایج آزمون هبستگی نشان داد که رابطه مثبتی بین قابلیت‌های کارآفرینی و کارآفرینی شرکتی و همچنین بین کارآفرینی شرکتی و رضایت شغلی وجود دارد. نتایج تحلیل عاملی عوامل تاثیرگذار بر موفقیت و توسعه کارآفرینی شرکتی، به استخراج شش عامل «تعاملات نهادمند، بودجه-بندی و تخصیص اعتبارات، کسب حمایت اجتماعی، مخاطب محوری و عملکرد مدیریتی» منجر شد که ۶۷/۸۳۵ درصد از واریانس کل را تبیین کردند. نتایج مقایسه میانگین نشان داد که دیدگاه دو گروه از پاسخگویان که دوره‌های آموزشی - توجیهی در بدو استخدام را گذرانده‌اند و افرادی که این دوره‌ها را سپری نکرده‌اند در خصوص مولفه «کارآفرینی شرکتی» تفاوت معنی‌داری دارد. همچنین بین دیدگاه «افراد عضو تعاونی و افراد غیر عضو، گروه‌هایی که خانواده‌ها آنها عضو تعاونی هستند و یا عضو نیستند» در خصوص مولفه «کارآفرینی شرکتی» تفاوت معنی‌داری دارد. همچنین بین دیدگاه دو گروه پاسخگویانی که تمایل به کناره‌گیری از شرکت و راه‌اندازی کسب و کار مستقل دارند و گروهی که چنین تمایلی ندارند در خصوص مولفه «کارآفرینی شرکتی» تفاوت معنی‌داری وجود دارد. طبق نتایج تحلیل رگرسیون گام به گام، ترکیب خطی متغیرهای بازاریابی و عرضه محصولات، مخاطب‌محوری، رضایت شغلی و کسب حمایت اجتماعی در مجموع ۵۱/۱ درصد از تغییرات واریانس کارآفرینی شرکتی در تعاونی روستایی شباهنگ را تبیین می‌کنند.

واژه‌های کلیدی: تعاونی روستایی، کارآفرینی شرکتی، خصایص کارآفرینی، شرکت تعاونی شباهنگ

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

	فصل اول: مقدمه و کلیات
۲-۱-۱- مقدمه.....	۲
۲-۲-۱- بیان مسئله.....	۳
۳-۱- اهداف تحقیق.....	۴
۳-۱-۱- هدف کلی.....	۴
۳-۲-۱- اهداف جزئی.....	۴
۴-۱- پرسش‌های تحقیق.....	۵
۵-۱- اهمیت تحقیق.....	۵
۶-۱- محدوده‌های تحقیق.....	۶
۷-۱- محدودیت‌های تحقیق.....	۶
۸-۱- تعاریف مفهومی.....	۶
۸-۱-۱- کارآفرینی.....	۶
۸-۱-۲- کارآفرینی شرکتی.....	۷
۸-۱-۳- خصایص کارآفرینی.....	۷
۸-۱-۴- شرکت تعاونی روستایی.....	۸
۹-۱- مراحل اجرایی تحقیق.....	۸
	فصل دوم: بررسی پیشینه موضوع و تدوین چهارچوب نظری
۲-۱- مقدمه.....	۱۰
۲-۲- مفهوم تعاون و شرکت تعاونی.....	۱۰
۲-۳- پیشینه شرکت‌های تعاونی روستایی در ایران.....	۱۱
۲-۴- اهداف و وظایف شرکت‌های تعاونی روستایی در ایران.....	۱۲
۲-۵- اهمیت شرکت‌های تعاونی روستایی.....	۱۳
۲-۶- کارآفرینی.....	۱۵

۱۵	۲-۶-۱- تعاریف و مفاهیم کارآفرینی
۱۸	۲-۶-۲- انواع کارآفرینی
۱۸	۲-۶-۱- کارآفرینی مستقل
۱۹	۲-۶-۲- کارآفرینی سازمانی
۲۰	۲-۶-۳- ابعاد و جنبه‌های مختلف کارآفرینی شرکتی
۲۲	۲-۶-۴- مدل‌های مفهومی کارآفرینی شرکتی
۳۱	۲-۶-۵- مولفه‌ها و عوامل موثر بر کارآفرینی شرکتی
۳۱	۲-۶-۱-۵- عوامل سازمانی مربوط به کارآفرینی شرکتی
۳۱	۲-۶-۱-۱- فرهنگ کارآفرینی شرکتی
۳۲	۲-۶-۵-۲- منابع سازمانی
۳۲	۲-۶-۵-۳- نظام پاداش دهی
۳۳	۲-۶-۵-۴- حمایت‌های مدیریتی
۳۳	۲-۶-۵-۵- ساختار سازمانی
۳۴	۲-۷- پژوهش‌های صورت گرفته
۳۵	۲-۷-۱- پژوهش‌های صورت گرفته در ایران
۳۶	۲-۷-۲- پژوهش‌های صورت گرفته در خارج از کشور
۴۱	۲-۸- چهارچوب نظری پژوهش
	فصل سوم: روش شناسی تحقیق
۴۵	۳-۱- مقدمه
۴۵	۳-۲- روش تحقیق
۴۵	۳-۳- معرفی تعاونی شباهنگ
۴۷	۳-۴- ابزار سنجش و جمع‌آوری اطلاعات
۵۲	۳-۵- جامعه آماری و روش نمونه‌گیری
۵۲	۳-۶- متغیرهای تحقیق و تعاریف عملیاتی آنها
۵۳	۳-۷- روش تجزیه و تحلیل داده‌ها
۵۳	۳-۷-۱- آمار توصیفی

۵۴	۱-۱-۷-۳- ارزیابی مولفه‌های کارآفرینی شرکتی و وضعیت کاری از دیدگاه پاسخگویان به روش ISDM
۵۴	۲-۱-۷-۳- دسته‌بندی خصایص کارآفرینانه
۵۵	۲-۷-۳- آمار استنباطی
۵۶	۱-۲-۷-۳- آزمونهای t استیودنت
۵۶	۲-۲-۷-۳- تحلیل عاملی
۵۷	۴-۲-۷-۳- آزمون منویتنی
۵۷	۵-۲-۷-۳- ضریب همبستگی رتبه‌ای اسپرمن
۵۷	۶-۲-۷-۳- رگرسیون چندگانه
فصل چهارم: نتایج		
۶۰	۱-۴- مقدمه
۶۰	۲-۴- بررسی توصیفی
۶۰	۱-۲-۴- سن
۶۰	۲-۲-۴- جنس
۶۱	۳-۲-۴- عضویت پاسخگویان در تعاونی
۶۱	۴-۲-۴- میزان تحصیلات
۶۲	۵-۲-۴- رشته تحصیلی
۶۲	۶-۲-۴- وضعیت استخدام
۶۳	۷-۲-۴- سمت در محل کار
۶۳	۸-۲-۴- سابقه شغلی
۶۵	۹-۲-۴- سابقه راه‌اندازی کسب و کار
۶۵	۱۰-۲-۴- شاغل بودن در کنار کار تعاونی
۶۶	۱۱-۲-۴- ارتقای شغلی
۶۶	۱۲-۲-۴- جوایز و تقدیر نامه‌های دریافتی از سوی شرکت
۶۷	۱۳-۲-۴- گذراندن دوره‌های آموزشی و توجیهی
۶۷	۱۴-۲-۴- ارائه ایده و طرحی نو به شرکت
۶۸	۱۵-۲-۴- عضویت اعضای خانواده پاسخگویان در شرکت تعاونی

۶۸	۱۶-۲-۴- تمایل به راه‌اندازی کسب و کار جدید در کنار کار در تعاونی.....
۶۹	۱۷-۲-۴- کناره‌گیری از شرکت و راه‌اندازی کسب و کار مستقل.....
۶۹	۱۸-۲-۴- توصیف و رتبه‌بندی مولفه‌های کارآفرینی شرکتی.....
۶۹	۱-۱۸-۲-۴- توصیف مولفه حمایت مدیریت ارشد.....
۷۰	۲-۱۸-۲-۴- توصیف مولفه اختیارات و آزادی عمل.....
۷۱	۳-۱۸-۲-۴- توصیف مولفه سیستم پاداش.....
۷۲	۴-۱۸-۲-۴- توصیف مولفه زمان در دسترس.....
۷۳	۵-۱۸-۲-۴- توصیف مولفه مرزها، موانع و ساختار اداری شرکت.....
۷۴	۱۹-۲-۴- ارزیابی مولفه‌های کارآفرینی شرکتی از دیدگاه پاسخگویان.....
۷۴	۲۰-۲-۴- رتبه‌بندی مولفه‌های کارآفرینی شرکتی.....
۷۵	۲۱-۲-۴- اولویت‌بندی عوامل موثر بر توسعه کارآفرینی شرکتی در تعاونی.....
۷۷	۲۲-۲-۴- ارزیابی وضعیت کاری در شرکت از دیدگاه پاسخگویان.....
۸۰	۳-۴- تحلیل داده‌ها (آمار استنباطی).....
۸۰	۱-۳-۴- نتایج تحلیل عاملی.....
۸۳	۲-۳-۴- نامگذاری عامل‌ها.....
۸۴	۳-۳-۴- آزمون‌های مقایسه میانگین.....
۸۴	۱-۳-۳-۴- آزمون t.....
۹۲	۲-۳-۳-۴- آزمون من ویتنی.....
۹۴	۳-۳-۳-۴- آزمون کروسکال‌والیس.....
۹۵	۴-۳-۴- بررسی روابط بین مولفه‌های کارآفرینی شرکتی و متغیرهای فردی و سازمانی.....
۹۷	۵-۳-۴- تحلیل رگرسیون چندگانه.....
	فصل پنجم: نتیجه‌گیری و پیشنهادها
۱۰۱	۱-۵- مقدمه.....
۱۰۱	۲-۵- خلاصه.....
۱۰۱	۳-۵- توصیف ویژگی‌های فردی و حرفه‌ای پاسخگویان.....
۱۰۲	۴-۵- توصیف مولفه‌های کارآفرینی شرکتی در شرکت تعاونی شباهنگ.....

۱۰۳	۵-۵- بررسی روابط بین مولفه‌های کارآفرینی شرکتی و متغیرهای مورد مطالعه.....
۱۰۴	۵-۶- نتایج مقایسه میانگین کارآفرینی شرکتی در بین پاسخگویان.....
۱۰۸	۵-۷- نتایج تحلیل عوامل تاثیرگذار بر کارآفرینی شرکتی.....
۱۰۹	۵-۸- پیشنهادها.....
۱۰۹	۵-۸-۱- پیشنهادهای کاربردی.....
۱۱۲	۵-۸-۲- پیشنهادهای پژوهشی.....

فهرست جدول‌ها

صفحه	عنوان
۴۷	جدول (۱-۳) بخش‌های مختلف پرسشنامه به همراه تعداد گویه هر بخش.....
۴۷	جدول (۲-۳) متغیرهای مربوط به ویژگی‌های شخصی و حرفه‌ای.....
۴۸	جدول (۳-۳) متغیرهای مربوط به خصایص کارآفرینانه.....
۵۱	جدول (۴-۳) ارزیابی متغیرهای مربوط به وضعیت کاری (رضایت شغلی) در شرکت.....
۵۲	جدول (۵-۳) ضرایب بدست آمده برای آلفای کرونباخ.....
۵۵	جدول (۶-۳) نحوه طبقه‌بندی پاسخگویان بر حسب خصایص کارآفرینی.....
۵۵	جدول (۷-۳) نحوه طبقه‌بندی پاسخگویان بر حسب خصیصه کارآفرینی.....
۶۰	جدول (۱-۴) توزیع فراوانی پاسخگویان برحسب سن.....
۶۱	جدول (۲-۴) فراوانی پاسخگویان براساس جنس.....
۶۱	جدول (۳-۴) فراوانی پاسخگویان بر اساس عضویت در تعاونی.....
۶۱	جدول (۴-۴) فراوانی پاسخگویان براساس میزان تحصیلات.....
۶۲	جدول (۵-۴) فراوانی پاسخگویان بر اساس رشته تحصیلی.....
۶۲	جدول (۶-۴) فراوانی پاسخگویان بر اساس وضعیت استخدام.....
۶۳	جدول (۷-۴) فراوانی پاسخگویان بر اساس سمت در محل کار.....
۶۳	جدول (۸-۴) فراوانی پاسخگویان براساس سابقه شغلی (شباهنگ).....
۶۴	جدول (۹-۴) فراوانی پاسخگویان براساس سابقه شغلی در بخش خصوصی.....
۶۴	جدول (۱۰-۴) فراوانی پاسخگویان براساس سابقه شغلی در بخش دولتی.....
۶۵	جدول (۱۱-۴) فراوانی پاسخگویان بر اساس سابقه راه‌اندازی کسب و کار.....
۶۵	جدول (۱۲-۴) فراوانی پاسخگویان بر اساس داشتن شغل در کنار کار تعاونی.....
۶۶	جدول (۱۳-۴) فراوانی پاسخگویان بر اساس ارتقای شغلی.....
۶۶	جدول (۱۴-۴) فراوانی پاسخگویان بر اساس جوایز و تقدیرنامه‌ها.....
۶۷	جدول (۱۵-۴) فراوانی پاسخگویان بر اساس گذراندن دوره توجیهی و آموزشی.....
۶۷	جدول (۱۶-۴) فراوانی پاسخگویان بر اساس ارائه ایده و طرحی نو به شرکت.....

- جدول (۱۷-۴) فراوانی پاسخگویان بر اساس عضویت اعضای خانواده در تعاونی ۶۸
- جدول (۱۸-۴) فراوانی پاسخگویان بر اساس تمایل به راه‌اندازی کسب و کار جدید ۶۸
- جدول (۱۹-۴) فراوانی پاسخگویان بر اساس تمایل به راه‌اندازی کسب و کار مستقل و کناره‌گیری از شرکت ۶۹
- جدول (۲۰-۴) توصیف مولفه حمایت مدیریت ارشد ۷۰
- جدول (۲۱-۴) توصیف مولفه اختیارات و آزادی عمل ۷۱
- جدول (۲۲-۴) توصیف مولفه سیستم پاداش ۷۲
- جدول (۲۳-۴) توصیف مولفه زمان در دسترس ۷۳
- جدول (۲۴-۴) توصیف مولفه مرزها، موانع و ساختار اداری شرکت ۷۳
- جدول (۲۵-۴) فراوانی پاسخگویان بر اساس ارزیابی مولفه‌های کارآفرینی شرکتی ۷۴
- جدول (۲۶-۴) رتبه‌بندی مولفه‌های کارآفرینی شرکتی ۷۵
- جدول (۲۷-۴) الویت‌بندی عوامل موثر بر توسعه کارآفرینی شرکتی در تعاونی شباهنگ ۷۵
- جدول (۲۸-۴) فراوانی پاسخگویان بر اساس میزان رضایت از وضعیت کاری در شرکت ۷۷
- جدول (۲۹-۴) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس میزان خصایص کارآفرینانه ۷۸
- جدول (۳۰-۴) رتبه‌بندی مولفه‌های خصایص کارآفرینانه پاسخگویان ۸۰
- جدول (۳۱-۴) اندازه KMO و نتایج آزمون بار تلت ۸۰
- جدول (۳۲-۴) عوامل استخراج شده همراه با مقدار ویژه، درصد واریانس و درصد واریانس تجمعی ۸۱
- جدول (۳۳-۴) متغیرهای مربوط به هر یک از عوامل و بار عاملی آنها ۸۱
- جدول (۳۴-۴) مقایسه مولفه‌های کارآفرینی شرکتی در بین پاسخگویان زن و مرد ۸۵
- جدول (۳۵-۴) مقایسه مولفه‌های کارآفرینی شرکتی در بین پاسخگویان دارای سابقه راه‌اندازی کسب و کار و فاقد سابقه ۸۶
- جدول (۳۶-۴) مقایسه مولفه‌های کارآفرینی شرکتی در بین گروه‌های استخدام شده و قراردادی ۸۷
- جدول (۳۷-۴) مقایسه بین مولفه‌های کارآفرینی شرکتی و گذراندن دوره‌های آموزشی-توجیهی در بدو استخدام ۸۸
- جدول (۳۸-۴) مقایسه مولفه‌های کارآفرینی شرکتی در بین گروه‌های عضو و غیر عضو در تعاونی ۸۹
- جدول (۳۹-۴) مقایسه مولفه‌های کارآفرینی شرکتی با توجه به عضویت اعضای خانواده پاسخگویان در تعاونی ۹۰
- جدول (۴۰-۴) مقایسه مولفه‌های کارآفرینی شرکتی به تفکیک پاسخگویان دارای قصد اشتغالی ۹۱
- جدول (۴۱-۴) مقایسه مولفه‌های کارآفرینی شرکتی بین گروه‌های تحصیلی ۹۲
- جدول (۴۲-۴) مقایسه مولفه‌های کارآفرینی شرکتی بین گروه‌های تک شغله و دوشغله با استفاده از آزمون من‌ویتنی ۹۳

- جدول (۴-۴۳) مقایسه مؤلفه‌های کارآفرینی شرکتی بین پاسخگویان مایل به کناره‌گیری از شرکت و سایر افراد..... ۹۴
- جدول (۴-۴۴) مقایسه مؤلفه‌های کارآفرینی شرکتی بین گروه‌های سنی با آزمون کروسکال‌والیس..... ۹۵
- جدول (۴-۴۵) ماتریس همبستگی رضایت شغلی، سن، سابقه کار در شباهنگ و جوایز دریافتی با کارآفرینی شرکتی..... ۹۶
- جدول (۴-۴۶) ماتریس همبستگی خصایص کارآفرینی بامولفه‌های کارآفرینی شرکتی..... ۹۷
- جدول (۴-۴۷) مقایسه میزان تاثیر متغیرهای مستقل بر توسعه کارآفرینی شرکتی در رگرسیون گام به گام..... ۹۸